

Ворона І. І.,*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов**Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського
Міністерства охорони здоров'я***Саварин Т. В.,***кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов**Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського
Міністерства охорони здоров'я*

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА КАФЕДРИ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

THE ROLE OF THE STUDENT SCIENTIFIC CLUB OF THE DEPARTMENT OF FOREIGN LANGUAGES IN THE FORMATION OF RESEARCH SKILLS AMONG STUDENTS OF HIGHER MEDICAL EDUCATION

У статті розглянуто педагогічний потенціал студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов у формуванні навичок науково-дослідної роботи здобувачів вищої медичної освіти. Обґрунтовано актуальність раннього залучення майбутніх фахівців медичної галузі до дослідницької діяльності як важливої складової їхньої професійної підготовки. Розкрито значення студентського наукового гуртка як освітнього середовища, у якому здобувачі поступово набувають досвіду самостійного вибору проблеми, формулювання дослідницького питання, визначення мети й завдань, пошуку та аналізу наукових джерел, опрацювання термінологічного матеріалу, підготовки презентацій, написання тез, а також представлення результатів дослідження на студентських конференціях. Виокремлено два взаємопов'язані напрями роботи студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов: дослідження латинської медичної термінології та формування англійської й німецької медичної термінології. Вказано, що латинська мова є інструментом аналізу структури, походження, словотворення та семантики медичних термінів, сучасні іноземні мови забезпечують доступ до міжнародного наукового інформаційного простору, а дослідницька діяльність створює умови для практичного застосування набутих знань. Визначено важливу роль наукового керівника як консультанта, модератора та координатора дослідницької діяльності. Окреслено педагогічні умови ефективної організації діяльності гуртка, серед яких індивідуалізація дослідницьких завдань, наставництво, міждисциплінарність, поступове ускладнення завдань, залучення студентів до реальних наукових продуктів та академічна доброчесність. Зазначено, що систематична робота студентського наукового гуртка сприяє розвитку самостійності, критичного мислення, академічної доброчесності, наукової комунікації та мотивації до професійного й наукового зростання здобувачів вищої медичної освіти.

Ключові слова: студентський науковий гурток, здобувачі вищої медичної освіти, латинська мова, медична термінологія, іноземні мови, науково-дослідна діяльність.

The article examines the pedagogical potential of the student scientific club of the Department of Foreign Languages in developing research skills among students of higher medical education. The relevance of the early involvement of future medical professionals in research activity is substantiated as an important component of their professional training. The significance of the student scientific club as an educational environment is revealed, in which students gradually gain experience in independently selecting a problem, formulating a research question, defining aims and objectives, searching for and analyzing scientific sources, processing terminological material, preparing presentations, writing abstracts, and presenting research findings at student conferences. Two interrelated areas of work of the student scientific club of the Department of Foreign Languages are distinguished: the study of Latin medical terminology and the formation of English and German medical terminology. It is noted that Latin serves as a tool for analyzing the structure, origin, word formation, and semantics of medical terms, while modern foreign languages provide access to the international scientific information space, and research

activity creates conditions for the practical application of acquired knowledge. The important role of the academic supervisor as consultant, moderator, and coordinator of research activity is identified. Pedagogical conditions for the effective organization of the club's activities are outlined, including the individualization of research tasks, mentoring, interdisciplinarity, gradual increase in task complexity, involvement of students in real scientific outputs, and academic integrity. It is noted that the systematic work of the student scientific club contributes to the development of independence, critical thinking, academic integrity, scientific communication, and motivation for professional and scientific growth among students of higher medical education.

Key words: student scientific club, students of higher medical education, Latin language, medical terminology, foreign languages, research activity.

Постановка проблеми. Сучасна система вищої медичної освіти вимагає від здобувачів не лише засвоїти значний обсяг професійних знань, а й володіти навичками дослідницької роботи, навчитися самостійно знаходити, критично оцінювати, інтерпретувати та застосовувати наукову інформацію. Динамічний розвиток медичної науки, постійне оновлення клінічних рекомендацій, поява нових методів діагностики та лікування зумовлюють необхідність підготовки спеціалістів, здатних до безперервного професійного навчання та опрацювання нової інформації. У цьому контексті науково-дослідницька діяльність майбутнього медика набуває особливого значення. Будь-який фахівець галузі охорони здоров'я (лікар, фармацевт, медична сестра, парамедик) у професійній діяльності повинен не лише використовувати готові знання, а й вміти працювати з новою інформацією, аналізувати результати наукових досліджень та аргументовано використовувати їх. Законодавство України також визначає наукову діяльність як важливий складник функціонування системи вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань закладів вищої освіти передбачає провадження наукової діяльності, проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу [7].

Важливим засобом забезпечення системної науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти є студентські наукові гуртки, які створюють додатковий освітній простір для розвитку дослідницьких здібностей, пізнавальної активності та творчого потенціалу студентської молоді. Особливо важливим вважаємо залучення здобувачів вищої медичної освіти до роботи у таких гуртках уже з першого курсу, що допоможе створити умови для своєчасного виявлення та розвитку індивідуальних наукових здібностей, формування дослідницької мотивації, навичок пошуку й опрацювання інформації. Особливу роль у цьому процесі відіграє студентський науковий гурток кафедри іноземних мов, діяльність якого поєднує мовну, термінологічну

та дослідницьку підготовку майбутніх фахівців медичної сфери. Таке поєднання має особливу педагогічну цінність, оскільки латинська мова та медична термінологія забезпечують формування навичок аналізу структури, походження й семантики професійної лексики, а сучасні іноземні мови відкривають доступ до міжнародного наукового інформаційного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації позааудиторної роботи з іноземних мов достатньо широко представлена в педагогічній та методичній літературі. Дослідники розглядають її мотиваційний потенціал у вивченні іноземної мови (В.Н. Шерстнікіна), особливості організації на різних етапах навчання (В.І. Шепелева, С.Н. Савіна), взаємозв'язок із навчальним процесом (Л.З. Якушина), а також питання підготовки викладача до її проведення (О.О. Загородня, В.М. Карпова). Окремий напрям становлять дослідження науково-дослідної діяльності здобувачів вищої медичної освіти. Так, Л.В. Новицька-Усенко та співавтори акцентують увагу на ролі наукових гуртків у підготовці майбутніх медичних фахівців до викликів сучасної медицини. М.І. Гаморак та Г.П. Гаморак розглядають значення науково-дослідницької роботи студентів-медиків у їхній професійній підготовці. Г.С. Короленко та співавтори досліджують вплив участі в наукових гуртках на мотивацію, психоемоційний стан і загальне благополуччя студентів. Безпосередньо проблематиці мовного гуртка присвячено дослідження О.В. Литовської, у якому розглянуто особливості роботи студентського наукового гуртка з латинської мови та медичної термінології в дистанційному форматі. Водночас недостатньо дослідженим залишається потенціал студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов, діяльність якого поєднує не лише вивчення латинської та сучасних іноземних мов, а й одночасно формування термінологічної, іншомовної, дослідницької та комунікативної компетентностей.

Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов у формуванні навичок наукової

роботи здобувачів вищої медичної освіти та визначення педагогічних можливостей комплексного поєднання мовної, термінологічної, дослідницької й комунікативної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Студентський науковий гурток є важливою формою залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідної діяльності. Його робота спрямована на розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, самостійності та формування базових дослідницьких умінь. Участь у гуртку дає здобувачам вищої освіти можливість самостійно працювати з науковими джерелами, аналізувати інформацію, формулювати власні висновки та представляти результати досліджень [2]. Важливе значення має й колективна взаємодія, що сприяє розвитку навичок наукової комунікації, дискусії та співпраці. Для викладача діяльність гуртка створює можливості своєчасно виявляти наукові інтереси й здібності здобувачів вищої освіти та допомогти їх розвивати.

Сформованість у здобувачів вищої освіти навичок науково-дослідної роботи є головною ціллю студентського наукового гуртка. Саме тому до основними видами діяльності гуртківців є пошук та аналіз наукової літератури; формулювання теми, проблеми та дослідницького питання; визначення мети й завдань дослідження; опрацювання термінологічного матеріалу; підготовка бібліографічного опису джерел; підготовка презентацій; написання тез та участь у конференціях; участь в олімпіадах; обговорення результатів досліджень у групі.

Особливістю діяльності студентського наукового гуртка є формування у здобувачів самостійності, навичок дослідницької роботи, адже, якщо на практичному занятті здобувач вищої освіти переважно виконує завдання, запропоноване викладачем, то в межах гуртка він може самостійно обрати проблему, сформулювати дослідницьке питання, здійснити пошук джерел, визначити матеріал, опрацювати інформацію, підготувати текст і презентувати отримані результати. Важливою педагогічною умовою є поступовість дій. На першому етапі здобувач вищої освіти навчається працювати з одним або кількома джерелами, потім він порівнює інформацію, виділяє спільне та відмінне, формулює проблему. І уже наступним кроком може бути підготовка презентації, написання тез конференції і, власне, виступ на студентській конференції.

Участь у студентському науковому гуртку сприяє підвищенню навчальної та дослідницької

мотивації, розвитку самостійності й прагнення до професійного зростання. Важливим результатом є також розширення професійної комунікації через взаємодію з викладачами, науковцями та іншими здобувачами. Систематична дослідницька діяльність допомагає здобувачам вищої освіти формувати навички пошуку й аналізу інформації, критичного мислення, наукового стилю та представлення власних результатів, що має особливе значення для професійної підготовки майбутніх фахівців медичної сфери [5]. Участь у науковому гуртку сприяє розвитку критичного мислення, уміння розглядати проблему з різних позицій та обґрунтовувати оптимальні шляхи її вирішення [1, с. 159]. Важливим результатом участі здобувачів вищої освіти у наукових гуртках є можливість оприлюднення результатів власних досліджень у тезах і наукових публікаціях. Така діяльність сприяє розвитку навичок наукової комунікації та набуттю першого досвіду професійної наукової діяльності [6, с. 403]. Під час підготовки наукового тексту здобувачі вищої освіти можуть виконувати міні-завдання: сформулювати тему дослідження; визначити ключові слова; написати анотацію; скласти вступ; знайти та виправити логічні помилки; переформулювати фрагмент без зміни змісту; правильно оформити посилання; підготувати висновки. Особливо важливо навчати здобувачів вищої освіти принципів академічної доброчесності. Під час роботи з джерелами вони повинні розуміти різницю між цитуванням, парафразуванням, узагальненням і плагіатом. Науковий гурток у цьому випадку може стати середовищем формування культури відповідального використання інформації.

Студентський науковий гурток при кафедрі іноземних мов Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського (ТНМУ) функціонує від початку діяльності кафедри. На першому етапі його роботу очолював тодішній завідувач кафедри Микола Остапович Климчук, фахівець із класичних мов – латинської та давньогрецької. Саме під його керівництвом наукова діяльність гуртка була зорієнтована на дослідження латинської медичної термінології, що відповідало загальній тенденції медичного закладу вищої освіти поєднувати наукові дослідження різних кафедр із медичною проблематикою. Такий підхід відкрив можливості для поглибленого вивчення основних підсистем медичної термінології – анатомічної, фармацевтичної та клінічної. Саме тому від початку діяльності гуртка його наукова спрямованість визначалася

тісним взаємозв'язком класичних мов із професійною мовою медицини, що надалі стало основою для розширення його тематичних напрямів.

На сьогодні студентський науковий гурток кафедри іноземних мов ТНМУ є важливою формою організації науково-дослідної та мовної діяльності здобувачів вищої медичної освіти. Його робота спрямована на поглиблення знань із латинської та сучасних іноземних мов, розширення професійного термінологічного словника та поступове формування навичок науково-дослідної роботи. У гуртку беруть участь здобувачі 1–2 курсів медичного, стоматологічного та фармацевтичного факультетів. Зустріч гуртківців відбувається раз на 3–4 тижні та триває 2–2,5 годин. Особливістю гуртка є поєднання мовної і наукової підготовки, що реалізується у двох взаємопов'язаних напрямках: дослідженні латинської медичної термінології та формуванні англійської й німецької медичної термінології.

Перший напрям передбачає дослідження походження, структури, словотворення та семантики латинських і греко-латинських термінів, а також їх функціонування в сучасній медичній термінології. Латинська мова, яка для майбутнього медика має професійне призначення, посідає особливе місце у роботі гуртка. Основна увага повинна зосереджуватися на термінологічному потенціалі латинської мови, граматичних моделях медичних термінів, словотвірних елементах, правилах перекладу та використанні латинської термінології в професійній сфері [3; 4]. Здобувачі вищої освіти можуть досліджувати етимологію анатомічних і клінічних термінів, особливості епонімів, синонімічні та квазісинонімічні відношення, латинські аббревіатури, роль грецьких терміноелементів у формуванні медичної лексики. Такий підхід дає можливість розглядати латинську мову не лише як навчальну дисципліну, а як основу для розуміння закономірностей формування та функціонування медичної термінології.

Другий напрям діяльності гуртка пов'язаний із формуванням англійської та німецької медичної термінології. Робота в цьому напрямі передбачає опрацювання професійної лексики, аналіз іншомовних термінів і терміноелементів, зіставлення термінологічних одиниць різних мов та роботу з іншомовними фаховими джерелами. Особливого значення набуває встановлення взаємозв'язків між латинськими, англійськими та німецькими термінами, що сприяє усвідомленню засвоєнню професійної лексики та розвитку

навичок роботи з міжнародною медичною термінологією.

Особливою перевагою гуртка кафедри іноземних мов ТНМУ є можливість реалізації міждисциплінарного підходу. Медична термінологія не існує ізольовано від інших дисциплін. Вона пов'язана з анатомією, гістологією, фізіологією, фармакологією, патологією, клінічними дисциплінами, тому дослідницька тема з латинської мови та медичної термінології може природно переходити в площину професійної медицини. Наприклад, здобувачі можуть досліджувати греко-латинські терміноелементи в анатомічній термінології; походження назв лікарських рослин; латинські назви лікарських засобів; термінологію певної медичної спеціальності; терміни-епоніми; метафоричні моделі медичної термінології; особливості перекладу медичних термінів англійською мовою; функціонування латинських термінів у сучасній англомовній медичній літературі. Робота над такими темами дозволяє здобувачу вищої освіти побачити взаємозв'язок мовних дисциплін з майбутньою професією.

Засідання гуртка проводяться систематично та передбачають поєднання теоретичного матеріалу, студентських наукових повідомлень, обговорення й дискусій. Під керівництвом викладача здобувачі вищої освіти визначають тему дослідження, формулюють його мету та завдання, здійснюють пошук і добір наукових джерел, аналізують матеріал, готують доповіді та презентації. Тому особливістю студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов ТНМУ є те, що його робота не обмежується лише мовною тематикою. Латинська мова дає здобувачу вищої освіти інструмент аналізу медичної термінології, англійська – доступ до міжнародного наукового дискурсу, а дослідницька діяльність – можливість використовувати обидва інструменти для створення власного наукового продукту.

Важливою складовою роботи гуртка є поступове залучення здобувачів вищої освіти до самостійної наукової діяльності. Здобувачі мають можливість не лише презентувати результати власних розвідок під час засідань, а й брати участь у студентських конференціях, наукових форумах та олімпіадах. Найбільш підготовлені роботи можуть бути представлені у вигляді тез і наукових статей. Логічна послідовність дій під час дослідницької діяльності здобувачів на гуртку (вибір теми → пошук та аналіз джерел → підготовка дослідження → презентація результатів → участь у науковому заході → публікація)

забезпечує поступове формування цілісного досвіду наукової роботи. Важливо також врахувати, що участь у гуртку не повинна перетворюватися на додаткове механічне навантаження. Дослідницька діяльність буде продуктивною лише за умови чіткої організації, посиленості завдань та якісного наставництва. Значну роль у цьому процесі відіграє науковий керівник гуртка, який консультує здобувачів вищої освіти на всіх етапах дослідження, допомагає визначити перспективний напрям, сформулювати проблему та завдання, підібрати джерела й методи дослідження, а також удосконалити форму представлення результатів. Він стає консультантом, наставником, модератором та координатором дослідницької діяльності. Наставництво має передбачати не виконання роботи замість здобувача, а створення умов для його самостійного діяльності. Керівником студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов упродовж багатьох років є співавтор цієї статті. Водночас засідання гуртка по черзі проводять викладачі кафедри, що дає змогу здобувачам освіти ознайомлюватися з різними науковими підходами та дослідницькими методами, набувати досвіду роботи з різними науковцями й у перспективі свідомо обирати не лише напрям і тему власного дослідження, а й його наукового керівника.

Практична результативність діяльності гуртка виявляється у залученні здобувачів до конференцій, олімпіад та підготовки наукових публікацій. Зокрема, наші здобувачі вищої освіти щорічно представляють результати своїх досліджень на студентських наукових форумах, зокрема на конгресі студентів та молодих учених «Майбутнє за наукою», організованого ТНМУ, а також на студентській конференції «Ars studendi terminologiae medicinali: лінгвокультурологічний

та лінгводидактичний аспекти вивчення латинської мови та медичної термінології», яку організовує кафедра латинської мови та медичної термінології Харківського національного медичного університету. Участь у таких заходах створює для здобувачів ситуацію реального наукового спілкування, формує досвід публічного представлення результатів і сприяє підвищенню мотивації до подальшої дослідницької діяльності.

Таким чином, діяльність студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов ТНМУ виходить за межі традиційної позааудиторної роботи з вивчення мов. Поєднання дослідження латинської медичної термінології з формуванням англійської та німецької професійної лексики створює умови для міжмовного зіставлення, поглибленого опрацювання медичної термінології та роботи з іншомовними науковими джерелами. Водночас систематична участь у дослідницькій, конференційній, конкурсній та публікаційній діяльності забезпечує поступове формування в здобувачів основних навичок наукової роботи (Табл. 1).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дає підстави розглядати студентський науковий гурток кафедри іноземних мов як ефективне педагогічне середовище для поетапного формування навичок науково-дослідної роботи здобувачів вищої медичної освіти. Його діяльність не обмежується поглибленням мовних знань, а забезпечує комплексний розвиток дослідницької, термінологічної, іншомовної та комунікативної компетентностей. Завдання гуртківцям поступово ускладнюються – від опрацювання окремих наукових джерел до самостійного формулювання проблеми, підготовки дослідження, його презентації, участі в наукових заходах і публікації результатів, що

Таблиця 1

Основні напрямки та види діяльності студентського наукового гуртка кафедри іноземних мов

Напрямок	Основні види діяльності	Результат
Латинська медична термінологія	етимологічний, словотвірний, семантичний аналіз термінів; дослідження греко-латинських терміноелементів	поглиблення термінологічних знань
Англійська медична термінологія	опрацювання фахової лексики та іншомовних джерел; аналіз терміноелементів	формування професійної англомовної компетентності
Німецька медична термінологія	засвоєння професійної лексики; зіставлення термінів	формування професійної німецькомовної компетентності
Науково-дослідна робота	пошук джерел, аналіз матеріалу, підготовка доповідей і статей	формування дослідницьких навичок
Наукова комунікація	конференції, форуми, олімпіади, презентації	уміння представляти результати дослідження

забезпечує набуття цілісного досвіду наукової діяльності. Важливою особливістю гуртка кафедри іноземних мов ТНМУ є поєднання дослідження латинської медичної термінології з вивченням англійської та німецької професійної лексики. Це дає змогу здійснювати міжмовне зіставлення, поглиблювати розуміння закономірностей формування медичної термінології та формувати навички роботи з іншомовними науковими джерелами. Особливого значення набуває наставницька діяльність викладача, яка має бути спрямована не на виконання дослідницької роботи замість

здобувача, а на створення умов для його самостійної діяльності. Таким чином, студентський науковий гурток кафедри іноземних мов може розглядатися як важливий компонент професійної підготовки майбутнього медичного фахівця, що поєднує мовну освіту, термінологічну підготовку та дослідницьку діяльність. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні й апробації конкретних методичних моделей і завдань для поетапного формування дослідницьких умінь здобувачів вищої медичної освіти в межах роботи студентського наукового гуртка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гаморак М.І., Гаморак Г.П. Роль науково-дослідницької роботи студентів-медиків у підготовці майбутніх медичних спеціалістів. Перспективи розвитку науки, освіти і технологій в контексті євроінтеграції: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 12 жовтня 2022 р.). Кропивницький : ЦФЕНД, 2022. С. 33–34. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/bitstreams/4a09db96-09a8-44c7-9595-f1d8b490c17c/download>
2. Короленко Г.С., Пісоцька Л.А., Алексеєнко О.А., Шинкаренко Т.В., Савченко О.А. Студентський науковий гурток кафедри – досвід і перспектива з урахуванням особливостей психо-емоційного стану здобувачів. *Morphologia = Морфологія*. 2022. № 16 (3). С. 162–165. DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2022.3.162-165>
3. Литовська О.В. Досвід організації студентського гуртка з латинської мови та медичної термінології у медичному ЗВО. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи*: зб. статей V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 2020 р.). Полтава: «Астрая». 2020. С. 254–259.
4. Литовська О.В. Студентський науковий гурток з латинської мови у медичному ЗВО: особливості роботи в дистанційному форматі. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. статей VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22–24 листопада 2023 р.). Полтава. 2024. С. 238–241.
5. Нагачевська С.А., Левицька А.І., Самойленко Т.О., Нетребчук Л.М. Роль наукових гуртків у підготовці студентів медичного університету: досвід та перспективи. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 1(68). С. 188–193. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/68.1.37>
6. Новицька-Усенко Л.В., Царьов О.В., Кобеляцький Ю.Ю., Усенко О.О. Виклики XXI століття та роль наукового студентського гуртка у підготовці відповідних часу фахівців-медиків. *Медицина невідкладних станів*. 2022. №18(7). С. 34–38. DOI: <http://dx.doi.org/10.22141/2224-0586.18.7.2022.1529>
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Ворона І. І., Саварин Т. В.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 14.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026

